

ZSČ IN VOJAŠKA STRATEŠKA REZERVA

»Razmislek o vojaški obrambi svoje domovine in vsega, kar je v zvezi s tem treba zagotoviti, je dobro povezati s svojim znanjem zgodovine, in razumeti, kako so podobne naloge zagotavljali aktualni voditelji, ki so vladali v slovenskem prostoru. Vredno je proučiti naborne sisteme, način vojaškega usposabljanja, mobilizacije in črpanja vojaške moči v slovenskem prostoru za cilje različnih voditeljev. Dobro je premisliti o dogodkih iz preteklosti, kako so vzpostavljali obrambo slovenskega prostora, zakaj in kako se je na podlagi upornišva uveljavljala lastna obramba Slovencev. Torej, kako je bila vzpostavljena obrambna kultura Slovencev, ki je v sleherni suvereni državi neprenosljiva odgovornost državnega vodstva, ki mora skrbeti za vojaško obrambo države in paziti, da se obrambna kultura ne izgubi nekje v zgodovinskem spominu,« pravi polkovnik Miran Fišer. Z njim smo pripravili razgovor o Zvezi slovenskih častnikov in pa vojaški strateški rezervi. O temi, torej, ki smo se ji že posvečali in h kateri se bomo v prihodnosti zagotovo še vračali.

Se Zveza slovenskih častnikov po vašem mnenju dovolj vključuje v projekt oblikovanja vojaške strateške rezerve?

Prepričan sem, da ZSČ vseskozi kaže zanimanje za sodelovanje pri projektu oblikovanja vojaške strateške rezerve, in ocenjujem, da je le-to zelo smiselno. Takšno stališče po mojem mnenju izhaja iz osnovnega poslanstva, organiziranja in delovanja ZSČ. To pa zato, ker

si naša organizacija dejavno prizadeva ohranjati pridobljeno vojaško strokovno znanje posameznikov, poleg tega pa tudi spremljati delovanje, razvoj in krepitve Slovenske vojske in obrambnega sistema v državi. Da bi potrdila zavezanost uresničevanju svojega poslanstva, je ZSČ pri svojem delu načrtno izpolnjevala pogoje za pridobitev statusa društva, ki deluje v javnem interesu.

V ZSČ smo v minulih letih vlagali veliko napora v ohranjanje organizacijske strukture po celotnem ozemlju Republike Slovenije, da bi si bistveno olajšali svoje angažiranje na področju izvajanja nalog pri sodelovanju v vojaški strateški rezervi. Za celovito angažiranje ZSČ v tem projektu so nam na razpolago tudi člani, ki se združujejo na podlagi svojih posebnih interesov, kot so gorniki, podmorničarji, ljubitelji vojaškega letalstva, Društvo za taktične igre, Slovenski mirovniki (udeleženci mirovnih misij) ... Vsi ti člani ZSČ se ponujajo z izjemno poglobljenim strokovnim znanjem in posebnimi veščinami na širokem področju, ki je še kako zanimivo za obrambo, varnost in zaščito. Tako izražajo zanimanje oziroma voljo za pridobitev novih vojaških strokovnih znanj.

Kakšna bo baza za popolnjevanje vojaške strateške rezerve pri častnikih in kakšna pri vojakihi?

Če sem prav razumel idejo projekta vojaške strateške rezerve, je v primeru potrebe predvideno veliko povečanje števila pripadnikov Slovenske vojske. To je zagotovo uresničljivo z vpoklicem in intenzivnim usposabljanjem nabornikov in rezervistov. Nekaj več napora pa je treba vložiti v povečanje častniškega zbora in zagotovitev zadostnega števila inštruktorjev za

delo z naborniki in vpoklicanimi rezervisti. Prepričan sem, da je to izjemno zahtevno vprašanje, ki ne prenese »šlampastih« približkov. Spomnite se vseh zgodbo o podpovprečnih »drilmojstrih«, narednikih in deseterjih in njihovem delu, ki so slovenskim nabornikom uspeli priskutiti vse, kar je povezano z vojsko. Glede na to, da so v strukturi članstva ZŠČ v večini nekdanji pripadniki rezervne sestave in upokojeni pripadniki Slovenske vojske, je realno predvideti, da bo takšna tudi baza, iz katere bo SV zajemala za popolnjevanje vojaške strateške rezerve (VSR).

Ideja vojaške strateške rezerve sloni na povečanju števila vojakov v Slovenski vojski z vpoklicem in intenzivnim usposabljanjem nabornikov in rezervistov. Ne glede na zakonske rešitve, ki podpirajo takšen ukrep oblasti, je pred Slovensko vojsko zahtevna naloga v smislu krepitve prostovoljnih oblik vojaškega usposabljanja, krepitve interesnih dejavnosti mladih, ki podpirajo obrambno-zaščitne vsebine, skrbi za razvoj tehnične kulture in množičnih oblik športnega življenja mladih, vključevanja vojaških strokovnih vsebin v izobraževalni sistem in razvoja metod vojaškostrokovnega usposabljanja nabornikov in dela z rezervisti.

Pa ste pripravljeni svoje znanje in izkušnje prenašati tudi na druge?

Prepričan sem, da se bodo člani ZŠČ poleg neposrednega vključevanja v VSR zavzeli za različne dejavnosti pri zagotavljanju ustrezne klime v družbi. Zveza bo zagotovo sodelovala pri prenosu osnovnih prvin doktrine VSR med svoje člane in druge strukture, ki jih to zanima. Prav tako lahko ZŠČ koristno sodeluje pri oceni kadrovskega potenciala ob morebitnem aktiviranju VSR. Drugače pa vidim težišče delovanja na vojaškostrokovnih dejavnostih ZŠČ, kot so organizacija raznih srečanj, predavanj, orientacijskih pohodov, taborov in strelskih dejavnosti. Vse rešitve so v sami naravi ZŠČ, ki sloni na vojaški zavesti, prostovoljnosti in krepitvi domoljubja. Tudi v preteklosti je naša organizacija veliko delala na razvoju sposobnosti in veščin za hitro vključevanje v vojaški kolektiv v primeru izrednega poslabšanja varnostnega okolja. Nekaj naših OZŠČ se je izkazalo z izvajanjem dejavnosti v izobraževalnih institucijah in domoljubnih organizacijah. Svoje delo so popestrili z vsebinami, kot so ogledi enot SV, predstavitve usposabljanja v eno-

tah Slovenske vojske in na mednarodnih mirovnih misijah v tujini ter predstavitve strelskih dejavnosti. Pri tem bi rad opozoril, da mladi, rojeni po letu 1991, v glavnem nimajo vojaških znanj in ne obvladujejo veččin, ki bi jim zagotavljale samovarovanje ob elementarnih nesrečah. Za čim manj boleč prehod v obdobje posebnih družbenih stanj ali celo vojne je treba zagotoviti dovolj časa za osvojitve minimalnih znanj in sposobnosti sodelovanja v obrambnih dejavnostih. Iz izkušenj vemo, da je to obdobje najtežavnejše in najzahtevnejše za vojaške obveznike. Seveda izkušnje niso vse, brez njih pa lahko rinemo z glavo skozi zid. Če sem malo ciničen, je bilo v preteklosti veliko stvari, ki so bile povezane z vojaško rezervo med ljudmi, prikazano precej negativno. Mislim na (slabšalne) izraze, kot so »kanon futer« – topovska hrana, »C ešalon« ipd. Sedaj pa imam vtis, da je slovenska doktrina o vojaški strateški rezervi precej spoštljiva do ideje »rezerva«, ki v našem primeru dobiva status »strateška«.

Termin »rezervni častnik/podčastnik« je marsikdaj in marsikoga zmedel, zakaj?

Med premišljanjem o vojaškostrokovnih rešitvah, ki so bile v preteklosti povezane z vojaško rezervo, sem nekoliko pozorneje proučil določila o statusu in obveznostih vojaških obveznikov, ki so v minulem sto-

letju služili vojskam v slovenskem prostoru. V zvezi z vojaško obveznostjo se zelo pogosto pojavlja splošni naziv »rezervni starešinski kader«. V to so zajeti vojaški obvezniki, s činom za razporejanje na častniške dolžnosti v vojnih enotah (samo v vojni je bilo možno razporejati vojaške osebe brez čina na častniške dolžnosti), to so rezervni častniki in podčastniki. Nadalje so v normativnih aktih zelo jasno opredeljeni »rezervni vojaki«, to so rezervisti, vojaški obvezniki, ki so odslužili vojaški rok in izpolnjujejo zakonske pogoje za razpored v rezervni sestavi oboroženih sil. V miru se na poziv udeležujejo vojaških vaj in drugih vrst usposabljanj.

V posameznih primerih sem zaznal, da so ljudje zelo netočno uporabljali izraze vojaška rezerva in rezervna sestava. V predpisih, ki so urejali vojaškostrokovne zadeve, so bile stvari jasno razmejene. Vojaška rezerva je element bojnega razporeda taktičnih in združenih taktičnih enot ali strateško-operativnih skupin, ki so bile namenjene za okrepitev ob nenadnem pritisku nasprotnika na sile v obrambi ali kot sile za pritisk na nasprotnika v odločilnih fazah napada.

Kot rezervna sestava oboroženih sil pa so bili mišljeni vsi vojaški obvezniki, ki jih je lahko država vpoklicala v oborožene sile na podlagi predpisov o vojaški obveznosti. Kot vojne rezerve so bili mišljeni vsi

potenciali ljudstva in materialno-tehničnih sredstev, ki sta jih lahko neka država ali zavezništvo uporabila za potrebe oboroženih sil v pripravi na vojno ali v vojni.

Sodobni trendi, kot so profesionalizacija vojske, uvajanje novih tehnik in tehnologij ter oborožitvenih sistemov in podobno, so v marsičem spremenili poglede na obrambo, naposled so prišle nove doktrine, drugačne taktike in strategije ... Kako vse te sodobne trende in pojave spremljate v častniški organizaciji?

S pogledom v preteklost vidimo, da so se države (v vsaj minulih 100 letih) precej neodgovorno poigravale z življenji svojih vojaških obveznikov, zato lahko štejejo vse spremembe na področju vojaške obveznosti državljanov kot civilizacijski dosežek (opuščanje obveznega služenja vojaškega roka, spremembe na področju angažiranja rezervistov ...). Glede na to smo bili, predvsem v malih državah, priče iskanju novih modelov zagotavljanja vojaške varnosti. Zaznali smo intenzivno profesionalizacijo vojske, uvajanje pogodbenih vojaških rezerv, kjer je značilno, da vojaška rezerva preneha biti podlaga

za množičnost, ampak se sklepajo pogodbe z rezervisti, ki v strukturo vojske prinašajo svojo strokovnost. Pričakovali smo, da se bodo armade intenzivno posodobile in z uvedbo »super« tehnike nadomestile potrebo po množični vojski. Sem štejemo tudi izboljšanje odnosov in metod usposabljanja pripadnikov sodobne vojske.

S profesionalizacijo oboroženih sil so države uvedle tudi angažiranje častnikov in podčastnikov za določen čas, kar pomeni, da je le manjše število pripadnikov častniškega zbora kariernih častnikov. Iz vojske odhajajo, skladno s pogodbo, po desetih, petnajstih ali dvajsetih letih službovanja. S tem ni nič narobe, če se ne upokojijo vojaško, ampak ostanejo v stiku s stroko, z vojsko in s svojo enoto ter ohranjajo ugled rezervnega častnika.

Kako sami vidite poslanstvo častniške organizacije v današnjem času?

ZSČ je vse od svojega nastanka videla svoje poslanstvo v skrbi za uveljavljanje in krepitev obrambnega sistema ter sistema zaščite in reševanja v državi, zato se je dejavno vključevala v strokovne razprave,

se sproti opredeljevala in o tej problematiki pristojnim dajala predloge in pobude, v svojih vrstah pa je izvajala strokovne posvete o vseh vprašanih, vezanih na obrambo, in s tem zagotavljala povezanost rezervnih oficirjev z vojaško stroko ter informirala člane o zadevah, vezanih na nacionalno varnost.

ZSČ je bila ves čas nastajanja Doktrine vojaške strateške rezerve v stiku z MORS. Ko je doktrina nastala, so nas predstavniki SV seznanili z njeno vsebino.

Kateri pa so cilji ZSČ, kaj želite doseči, na katerih področjih delujete in v kaj se usmerjate?

Cilje, ki si jih je zastavila ZSČ, je možno uresničevati le skozi intenzivno in tesno sodelovanje z ustanovami, enotami in s poveljstvi Slovenske vojske. Tako na svoji ravni skrbimo za ohranjanje vseh vsebin in sestavin vojaške in civilne obrambe, ohranjamo stik z vsebinami usposabljanja vojaških poveljnikov na različnih ravneh in odgovornih za vodenje nalog zaščite in reševanja ob naravnih nesrečah. Sodelovanje s Slovensko vojsko omogoča članom ZSČ najbolj neposredno vključevanje v delo z vojaško strateško rezervo in

usposabljanje prebivalstva in sodelovanje z mladimi pri nalogah na obrambnem področju.

ZŠC je med najdejavnejšimi domoljubnimi organizacijami in civilnimi demokratičnimi gibanji pri krepitvi pozitivnega odnosa do nacionalne obrambe.

ZŠC načrtno popularizira vojaškošportne panoge in neguje športno-rekreativne dejavnosti svojih članov s ciljem njihovega sodelovanja v vojaški strateški rezervi.

Po ukinitvi obvezne vojaške rezerve je samo po sebi odpadlo napredovanje častnikov, ki so bili razporejeni v rezervi. Čeprav se mnogi še naprej vključujejo v različne oblike usposabljanja in urjenja v ZŠC, v Sloveniji nimamo sistema, ki bi omogočal napredovanje in verifikacijo pridobljenih kompetenc za opravljanje nalog vodenja ali usposabljanja za delo v kriznih razmerah.

Niste pa omejeni le na delovanje znotraj Slovenije, kakšno je vaše delovanje po vstopu Slovenije v mednarodne politične in vojaške integracije?

Države, ki so članice NATO zavezništva, ne glede na članstvo v zavezništvu, uradne ocene vojaško-političnih razmer v teh državah ali stanje v širši regiji, ohranjajo vojaško rezervo in ji posvečajo primerno pozornost.

ZŠC je članica CIOR, ki predstavlja več kot 1,3 milijona rezervistov v 36 članicah Nata, kar je nedvomno največja organizacija rezervnih častnikov na svetu. Ena njenih pglavitnih nalog je skrb za ohranjanje primerne obsega vojaške rezerve posamezne države in skozi to v bistvu ohranjanje vojaškega poklica in vzdrževanje stika s trendi v stroki in predvsem z dogodki na kriznih območjih.

Pri svojem delu v ZŠC sem pri mednarodnem sodelovanju v CIOR in Gamiški iniciativi srečal izjemno veliko rezervnih častnikov, tudi najvišjih rangov (polkovniki in generali), ki zavzeto delujejo v obrambnem sistemu svojih držav in v civilnem življenju dosegajo izjemne rezultate (univerzitetni profesorji, konstruktorji letalske in ladijske tehnike, zdravniki, poslovneži ...).

Med svojim vojaškostrokovnim delom na mednarodnih mirovnihih operacijah, kjer sem deloval kot pripadnik SV, pa sem delal v poveljstvu EUFOR in KFOR s kar nekaj rezervnimi častniki (iz Francije, Švedske, Kanade ...).

In za sklep?

Zveza slovenskih častnikov nas povezuje za delovanje na področju obrambe, zaščite in varnosti v Republiki Sloveniji. Tudi v prihodnje bo zveza, kot organizacija posebnega družbenega pomena na področju obrambe in zaščite, združevala vojaške častnike, podčastnike in vojake ter druge strokovnjake s področja obrambe, varnosti in zaščite. Zveza bo s posebnim interesom sodelovala pri prenosu osnovnih prvin doktrine vojaške strateške rezerve med svoje člane in druge strukture, ki jih to zanima, v okoljih svojega delovanja. ZŠC bo še naprej krepila svoje delo,

ki sloni na vojaški zavesti, prostovoljnosti in domoljubju. Prepričan sem, da je tako zastavljeno delo ZŠC naravna podlaga za razvoj vojaške strateške rezerve, saj se je v zgodovini večkrat izkazalo, da za obrambo domovine sama zakonska ureditev vojaške dolžnosti ni dovolj. Treba je zagotoviti primeren odziv vseh segmentov obrambnega sistema, v katerem pa imajo domoljubne organizacije, med njimi tudi ZŠC, pomembno vlogo.

Boris Knific

Fotografije: arhiv Mirana Fišerja

Po zaključeni šoli za rezervne častnike in opravljenem stažu v Ljubljani je bil leta 1982 razporejen v TO občine Ormož v rezervno sestavo na dolžnost pomočnika načelnika za izvidniško-obveščevalne zadeve v OŠTO. Leta 1986 se je zaposlil v stalni sestavi OŠTO Ormož, kjer je bil odgovoren za*operativne in učne zadeve. Maja 1991 je bil premeščen na Ptuj in prevzel dolžnost poveljnika 77. območnega štaba TO, leta 1994 je postal poveljnik 710. učnega centra Slovenska Bistrica, po zaključnem generalštabnem šolanju leta 1997 je bil premeščen v 72. brigado, kjer je bil poveljnik bataljona, kasneje namestnik poveljnika brigade. V 3. operativnem poveljstvu v Celju in kasneje v Poveljstvu sil SV je bil odgovoren za civilno-vojaško sodelovanje. Leta 2005 je bil na MOM v Sarajevu v poveljstvu EUFOR in poveljnik slovenskega kontingenta v BiH. Po vrnitvi v Slovenijo je prevzel vodenje 37. vojaškega teritorialnega poveljstva Maribor. Od leta 2010 dela v vojaškem šolstvu. Med tem je bil eno leto na misiji na Kosovu, kjer je delal kot svetovalec na Ministrstvu za KS.

Polkovnik Miran Fišer je diplomiral na Fakulteti za politične vede v Zagrebu na smeri SLO in DS. Prvih nekaj let je delal v srednjih šolah kot učitelj predmeta obramba in zaščita, vodil obrambne krožke, se vključeval v izvajanje predvojaških usposabljanj izvenšolske mladine in oblik obrambnega usposabljanja prebivalstva, ki jih je takrat organiziral Oddelek za obrambo občine Ormož. Po zaposlitvi v Slovenski vojski se je vojaškostrokovno izpopolnjeval doma in v tujini, kjer je opravil več usposabljanj s področja nadzora oborožitve in civilno-vojaškega sodelovanja (CIMIC).

V ZŠC je vstopil kot rezervni oficir v Ormožu, kjer je deloval kot izvajalec vojaškostrokovnih usposabljanj in strelstva. Od leta 2006 je član predsedstva ZŠC. V tem času je veliko delal na področju razvoja sodelovanja s SV, skrbi za ohranjanje vojaškostrokovinskega spomina in mednarodnega sodelovanja v Gamiški iniciativi in CIOR. Leta 2010 je bil izvoljen za podpredsednika ZŠC, leta 2012 je nekaj mesecev vodil ZŠC.